

نام درس: سیستماتیک گیاهی (۲)

موضوع تحقیق : جنس *Dionysia*

www.iranidata.com

Dionysia گیاهی چند ساله، بوته ای، بالشتکی، دارای پوشش آردآلود یا بدون آن، اغلب دارای کرک و غده های ترشحی به ندرت بدون کرک. پایین شاخه ها از برگ های خشک شده و یا بقایای مسن پوشیده شده است. برگ ها در اکثر گونه ها همپوش، کوچک و یا به ندرت بزرگ.

گل آذین چتری و یا با چرخه های مطبق بر روی دمگل آذین. گلها دمگلدار و یا بدون دمگل، منفرد یا چرخه ای، ناجور خامه. کاسه گل استکانی یا استوانه ای، از قاعده و یا از بالاتر دارای بریدگی، پنج دندانه ای. جام گل به شکل سینی پایه دار، لوله باریک، در محل اتصال پرچم ها برجسته و پهن تر، لبه جام دارای پنج لوب، لوب ها با کناره های صاف یا در انتها فروریخته و یا چاله دار به رنگ های زرد، صورتی، قرمز، ارغوانی یا بنفش، سبک ها و کلاله ها بسته به نوع گل دارای جایگاه متفاوت، در گل های بلند خاصه ساک ها در قسمت پایین تر از کلاله و در گل های کوتاه فام سبک ها در قسمت بالاتر از کلاله قرار گرفته اند. میوه کپسول، کپسول کروی و درون کاسه شکوفا با پنج شکاف، دانه ها به تعداد یک تا ۳ و یا متعدد و فصل گلدهی آن فروردین- اردیبهشت است. و انتشار جغرافیایی آن در جنوب: فارس: پرسپولیس به طرف یزد، پرسولیس، کوه سبزپوشان، شیراز، کنل دروم کوه اکبرعلی است. این جنس از تیره *primulaceae* است.

آرایه های جنس *Dinysia* در ایران

1. <i>Dinysia aubrietioides</i>	16. <i>D. khueistaniea</i>
2. <i>D. Brnmulleri</i>	17. <i>D. sarvestaniea</i>
3. <i>D. aretioides</i>	18. <i>D. kossinskyi</i>
4. <i>D. Leucotricha</i>	19. <i>D. diapensifolia</i>
5. <i>D. bazoftica</i>	20. <i>D. gaubar</i>
6. <i>D. archibaldii</i>	21. <i>D. iranica</i>
7. <i>D. rvoluta</i>	22. <i>D. odora</i>
8. <i>D. oreodoxa</i>	23. <i>D. sawyert</i>
9. <i>D. esfandiarii</i>	24. <i>D. hausskneehtii</i>
10. <i>D. rhaptodes</i>	25. <i>D. Larningtonii</i>
11. <i>D. lurarum</i>	26. <i>D. michaucii</i>
12. <i>D. caespitosa</i>	27. <i>D. khueistaniea</i>
13. <i>D. zagriea</i>	28. <i>D. termeana</i>
14. <i>D. curviflora</i>	29. <i>D. janthina</i>
15. <i>D. tapetodes</i>	

کاربردهای گیاه *Dionysia*:

گیاه دیونیزیا بومی ایران و از جمله گیاهان دارای ترکیبات آروماتیکی می باشد که به جز بررسی های سیستماتیکی مطالعه دیگری در مورد آن صورت نگرفته است. نتایج بدست آمده از آزمون های میکروبی و کروماتوگرام نشان می دهد، گیاه دارای اثرات ضد میکروبی است. نتایج حاصل از اندازه گیری قطر هاله ی عدم رشد عصاره ی آبی، اتری و اتانولی گیاه دیونیزیا نشان می دهد که تمامی این عصاره ها تاثیر ضد باکتری بر روی استافیلوکوکوس داشته و از این میان عصاره ی اتانولی موثرتر بوده است. MIC به دست آمده از عصاره اتانولی گیاه دیونیزیا تقریبا هم اندازه MIC آنتی بیوتیک هایی از جمله سفالکسین و اریتروماسین می باشد. نتیج بدست آمده از تجزیه اسانس گیاه نیز توسط GC-Mass این یافته را تایید می نماید. تعدادی از ترکیبات موثر گیاه عبارتند از: ترکیب سیلجیلین که از شکست و تجزیه ی دوپامین در مغز ممانعت می کند. سطوح پایین این ماده در ایجاد بیماری پارکینسون دخیل می باشد. بیزابولول که یک الکل سزکوئی ترپنوئیدی حلقوی است که رایحه ضعیف و شیرین بسیاری از گل ها از جمله بابونه مربوط به این ترکیب می باشد. بیزابولول یک ماده غیر قابل حل در آب و گلیسیرین بوده که در اتانول به خوبی حل می گردد. این ترکیب دارای خاصیت التیام دهندگی و ضد باکتری می باشد. کوئیولین که یک ماده آلی آروماتیک و معطر می باشد که پیش ساز برخی از ترکیبات از جمله عده ای از آفت کش ها می باشد. این ترکیب در آب سرد قابل حل بوده اما در آب گرم غیر قابل حل می باشد. ترکیب دیگر این گیاه تیمول است. تیمول در روغن آویشن وجود داشته و دارای عطر مطبوعی است. تیمول خاصیت ضد عفونی کنندگی داشته و اثرات ضد قارچی و ضد باکتریایی دارد. مردم بومی ناحیه بندر عباس از این گیاه جهت التیام زخم ها و رفع مشکلات معده استفاده می کنند. با این حساب از این گیاه می توان در تهیه دارو استفاده کرد. همچنین گیاه دیونیزیا اثرات ضد سرطانی خوبی دارد و ۸۰ درصد از سلول های سرطانی خون را که سرطانی شایع میان کودکان، سالمندان و اکثر افراد است از بین می برد.

منابع:

- ۱- فلور ایران - شماره ۲۵. نویسنده : زیبا جم زاد
- ۲- فلور ایران - احمد قهرمان
- ۳- بررسی خواص ضد میکروبی اسانس گیاه پامچال صخره ای (*Dionysia revolute*) بر باکتری *Staphylococcus aureus* و تعیین ترکیبات شیمیایی آن به روش GC-Mass ، سارا سعادت‌مند، علیرضا علاالدینی، مجیب صالحی، فصلنامه علوم زیستی : بهار ۱۳۸۸ ، دوره ۱ ، شماره ۲ ؛ از صفحه ۵۷ تا صفحه ۶۳ .

